

# Chapter

# 15

## ความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

### Ease of Knowledge Transfer Within Networks of Donkaew Healthy Community University

ศรัญญา มารุตสุพรรณ\*

พจนา พิษิตปัจจา\*\*

อุบล ยะไวทย์ณะวิชัย\*\*\*



\* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สำนักวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

\*\* ผศ. ดร., อาจารย์ประจำสำนักวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

\*\*\* ดร., ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

## บทคัดย่อ



วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์นี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเครือข่ายของมหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข และความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของมหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข และเพื่อศึกษาระดับความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ร่วมกับการศึกษาเชิงเอกสาร ซึ่งมีเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามถามสมาชิกเครือข่ายมหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข โดยทำการเก็บข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 15 แห่ง และใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ เพื่อหาสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเครือข่ายและความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของมหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข และใช้วิธีวิเคราะห์ One Sample t-test เพื่อวิเคราะห์ระดับความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ภายในเครือข่ายมหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข (2558ข)

ผลการวิจัยพบว่า

1. โครงสร้างเครือข่าย อันได้แก่ องค์ความรู้ (Common Knowledge) ความเชื่อมั่นทางสังคม (Social Cohesion) และช่วงของเครือข่าย (Network Range) มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้เรียงลำดับจากปัจจัยที่มีอิทธิพลมากไปหาน้อยคือ ปัจจัยด้านองค์ความรู้ ด้านช่วงของเครือข่าย และด้านความเชื่อมั่นทางสังคม แต่ปัจจัยด้านความแข็งแรงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย (Tie Strength) ไม่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข
2. มหาวิทซาลัยตอนแก้วสร้างสุข อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้อยู่ในระดับสูง

**คำสำคัญ:** ความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้/ เครือข่าย/ มหาวิทซาลัย

## Abstract



The study aims to study the relationship between the network structure and ease of knowledge transfer within networks of Donkaew Healthy Community University, and study the levels of ease of knowledge transfer within networks of Donkaew Healthy Community University.

This study is a survey research which includes documenting and using questionnaires to ask network members of Donkaew Healthy Community University from 15 administrative organizations. This study also entails using multiple regression analysis to predict the relationship between the network structure and ease of knowledge transfer within networks of Donkaew Healthy Community University, as well as using one sample t-test analysis to analyze the levels of ease of knowledge transfer within networks of Donkaew Healthy Community University.

The results are as follows:

1. The network structure which includes common knowledge, tie strength, social cohesion, and network range, influences the ease of knowledge transfer. From most to least by order of their influence, network range has the strongest influence on the ease of knowledge transfer, followed by common knowledge, and social cohesion respectively. Tie strength has no influence on the ease of knowledge transfer.

2. The level of Donkaew Healthy Community University's ease of knowledge transfer is high.

**Keywords:** Ease of Knowledge Transfer/ Network/ Donkaew Healthy Community University

## ความสำคัญและปัญหา



ปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นมากมายในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นปัญหาเยาวชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ล้วนเป็น ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยหน่วยงานเพียงหน่วยงานเดียว หรือคน เพียงไม่กี่คน เนื่องจากคนหรือหน่วยงานเหล่านั้นอาจไม่เข้าใจถึงสภาพปัญหา ที่แท้จริง ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพียงแต่ หน่วยงานราชการเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว คือการ ทำงานภายใต้รูปแบบเครือข่าย โดยการดำเนินงานเครือข่ายนี้ถูกนำมาใช้ตั้งแต่ ปลายทศวรรษ 2530 จนถึงปัจจุบัน เช่น ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่นำการทำงานแบบเครือข่ายมาใช้แก้ปัญหาในท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ จากหน่วยงานรัฐในพื้นที่และจากชาวบ้าน ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวทำให้แก้ไข ปัญหาในพื้นที่ได้ และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาครัฐและ ประชาชน (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2550, หน้า 13)

เช่นเดียวกับองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วซึ่งเป็น อปท. ที่ได้รับ รางวัลความสำเร็จจำนวนมาก เป็น อปท. ที่เป็นต้นแบบการบริหารโดยใช้หลัก ธรรมมาภิบาล และการดำเนินงานรูปแบบเครือข่าย โดยผู้บริหารเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จนกลายเป็นตำบลต้นแบบแห่ง การเรียนรู้ และเข้าร่วมเครือข่ายตำบลสุขภาวะ ทำให้ได้มีโอกาสร่วมทุนทาง สังคมและแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ซึ่งทุนทางสังคมที่ค้นพบดังกล่าวจะนำมาใช้ดูแล และแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนในพื้นที่ครอบคลุมทุกกลุ่มช่วงวัย นอกจากนั้น อบต. ดอนแก้ว กลายเป็นศูนย์เรียนรู้ตำบลสุขภาวะ ที่ดำเนินการเป็นพื้นที่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับพื้นที่อื่น ๆ ทั้งในภาคเหนือตอนบน (ล้านนา) และพื้นที่อื่นที่สนใจ จนกระทั่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3) และศูนย์วิจัยและ พัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (ศวช.) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เห็นถึงความชัดเจนของชุดความรู้ “ระบบการจัดการระบบสุขภาพชุมชน”

ที่องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้วได้ประมวลและสังเคราะห์จากการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในพื้นที่ และสามารถนำไปขยายผลเป็นชุดความรู้ที่นำไปใช้ทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ อบต.ตอนแก้ว และมหาวิทยาลัยขอนแก่นร่วมกันก่อตั้งมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข เป็นหน่วยบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการแบ่งปันปัญญา (Wisdom & Sharing) ขยายออกไปพื้นที่อื่น (มหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข, 2558ก, หน้า 24-25)

ทั้งนี้คำว่า “มหาวิทยาลัย”<sup>\*</sup> มีที่มาจากพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก โดยมีความหมายว่า ที่อยู่แห่งปัญญาอันยิ่งใหญ่ หรืออีกนัยหนึ่งคำว่า “วิทยาลัย” หมายถึง ปัญญา ความรู้ทั้งหมด ซึ่งมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขนั้น มีการจัดการเรียนรู้สัมพันธ์กับระบบความรู้ที่ว่า “ความรู้เฉพาะส่วน” มาเป็น “ความรู้ทั่ว รู้จริง ปฏิบัติได้” โดยเน้นการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ให้เข้มแข็งบนพื้นฐานการเรียนรู้ด้วยหลักของปัญญาและความรู้ จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นภาคีเครือข่ายตำบลแห่งสุขภาวะหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ต่างให้ความสนใจเข้าร่วมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข

มหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขนั้นทำหน้าที่เป็นหน่วยฝึกอบรม มีการถ่ายโอนความรู้ที่ตนมีให้แก่ผู้บริหาร บุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรของหน่วยบริการสาธารณสุข ตลอดจนผู้นำ แกนนำ อาสาสมัคร ในชุมชนที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง โดยอาศัยการกำกับดูแลเครือข่ายเป็นเครื่องมือ กล่าวคือ ทุก อบต. มีผลประโยชน์ร่วมกันในการเข้ามาเรียนรู้ โดยต้องการค้นหาทุนทางสังคมนำไปพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของท้องถิ่นตนเอง มีความไว้วางใจให้แก่มหาวิทยาลัยและสมาชิกผู้ที่จะถ่ายโอนความรู้ให้ และมีการพึงพิงอาศัยทรัพยากรในด้านอื่น ๆ จากภาคี

\* ความแตกต่างระหว่างมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย คือ “มหาวิทยาลัย” หมายถึง ปัญญา ความรู้ทั้งหมด หรือที่อยู่แห่งปัญญาอันยิ่งใหญ่ ส่วน “มหาวิทยาลัย” เป็นเพียงความรู้เฉพาะส่วน (ศึกษา ‘วิชาชีวิต’ ในรั้ว ‘มหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข’, 2557)

เครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาในประเด็นที่คล้ายคลึง ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการกำกับดูแลเครือข่ายของมหาวิทยาลัยตอนแก้วมีความสัมพันธ์ต่อการถ่ายโอนความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นภาคีเครือข่ายอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข ตลอดจนการพัฒนาการจัดการเครือข่ายของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข และการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกเครือข่ายต่อไปในอนาคต

### วัตถุประสงค์ในการวิจัย



1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของเครือข่ายของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข และความคล่องตัวของถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข
2. เพื่อศึกษาระดับความคล่องตัวของถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข

### สมมติฐานการวิจัย



1. องค์กรความรู้ ความแข็งแรงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายความเชื่อมั่นทางสังคม และช่วงของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความคล่องตัวของถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข
2. ระดับความคล่องตัวของถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขอยู่ในระดับสูง

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของเครือข่ายของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข และความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข
2. ทำให้ทราบถึงระดับความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข
3. ทำให้ทราบถึงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของโครงสร้างเครือข่ายที่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข
4. ผลการศึกษาวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ตำบลเครือข่ายของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขได้

## แนวคิดและทฤษฎีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิด จำนวน 3 แนวคิด คือ 1. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ และ 3. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดเครือข่ายในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข และสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดการกำกับดูแลเครือข่าย (Network Governance) ซึ่ง Lowndes and Skelcher (1998) และ Junki kim (2014) ได้อธิบายไว้ว่า ตัวแสดงมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน มีความไว้วางใจกัน และมีการพึ่งพาอาศัยกันเพื่อร่วมผลิตหรือแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่สามารถดำเนินงานได้เอง โดยอาศัย

การปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบของการประสานงานหรือการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร นอกจากนั้น Ray Reagan และ Bill McEvily (2003) ยังได้ศึกษาถึงโครงสร้างเครือข่ายซึ่งประกอบไปด้วย **องค์ความรู้** หมายถึง ความรู้ที่พร้อมต่อการแบ่งปันสำหรับผู้รับที่ต้องการเก็บสะสมความรู้ที่เขาได้ลงทุน ซึ่งความรู้ที่มีความแตกต่างกัน, **ความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย** หมายถึง ความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายใต้ระยะเวลา ความใกล้ชิด ความถี่ในการติดต่อสื่อสารและการบริการซึ่งกันและกัน, **ความเชื่อมโยงทางสังคม** หมายถึง การมีสิ่งที่จะเชื่อมประสานที่ทำให้ชุมชนและสังคมอยู่ร่วมกันได้ หรือหมายถึงการไม่กีดกันทางสังคม ความถี่ของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการแบ่งปันค่านิยมร่วมกันของชุมชน และ **ช่วงของเครือข่าย** หมายถึง บุคคลที่กระจายความรู้ของตนเองไปสู่บุคคลอื่น ซึ่งเป็นผลให้บุคคลนั้นมีการเปิดรับความรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนประโยชน์ของการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งพระมหาสุทิตย์ อากาศโร (2547, หน้า 106-108) กล่าวดังนี้ 1. เกิดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง สมาชิกมีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์มากขึ้นภายหลังจากที่ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการทำงานร่วมกัน 2. เกิดการเพิ่มโอกาสในการแก้ไขปัญหา หมายถึง การรวมกลุ่มกันของสมาชิกเครือข่ายนั้นจะช่วยเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาที่มีร่วมกันของเครือข่าย เพราะสมาชิกเครือข่ายมีการระดมความคิดเห็นความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จ 3. เกิดการพึ่งพาตนเอง หมายถึง การที่เครือข่ายและสมาชิกเกิดการพึ่งพาตนเองทั้งในเรื่องทุน ทรัพยากร ความรู้ และการจัดการ 4. เกิดการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น คือ เครือข่ายเชิงพื้นที่ที่สมาชิกรวมตัวกันเพราะเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อให้มีการใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด 5. เกิดกระบวนการผลักดันเชิงนโยบาย หมายถึง พลังของเครือข่ายในการผลักดันการจัดการเชิงนโยบาย เนื่องจากเครือข่ายมีการรวมตัวกับภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจนเกิด



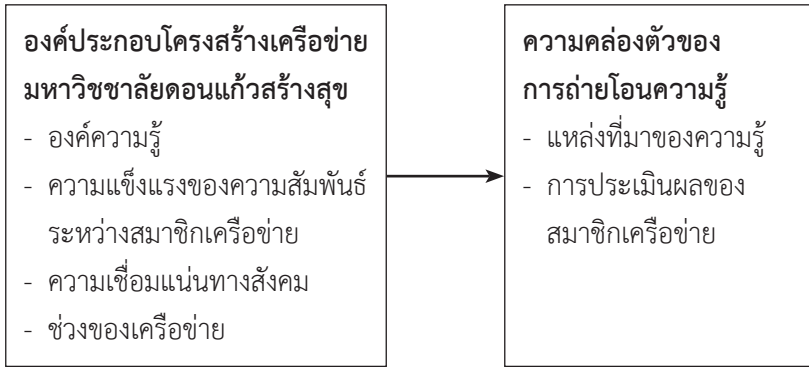
อำนาจต่อรองที่สูงขึ้น และ 6. เกิดอำนาจหรือพลังในการต่อรอง หมายถึง อำนาจที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของเครือข่าย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางอ้อมที่กลุ่ม หรือเครือข่ายอื่น ๆ เกิดความเกรงใจและสามารถนำมาต่อรองทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังใช้แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ในประเด็นของลักษณะ ความรู้ของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา าระบบราชการ (2552) ได้จำแนกประเภทความรู้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้หรือพรสวรรค์ของบุคคลนั้น ๆ เป็นความรู้ที่ อธิบายออกมาได้ยาก แต่สามารถพัฒนาและแบ่งปันให้แก่ผู้ที่สนใจได้ และ
2. ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) หมายถึง ความรู้ภายนอกตัวของ บุคคล เป็นความรู้ที่มีความเป็นทางการและเป็นระบบ มักจะถูกบันทึกและ ถ่ายทอดออกมาผ่านรูปแบบสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ คู่มือ วิกิพีเดีย เป็นต้น ตลอดจนประโยชน์ของการจัดการความรู้ ซึ่งทำให้องค์กรได้ทบทวน ความรู้ สามารถกำหนดจุดเด่นของตนเองและเพิ่ม ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการทำงานขององค์กร

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ นั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดใน ประเด็นเกี่ยวกับ **ความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้** ซึ่ง Reagan (2003) ได้กล่าวถึง ความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ว่า หมายถึง ความสะดวก หรือความพร้อมในการถ่ายโอนความรู้จากผู้ส่งไปสู่ผู้รับ ทั้งนี้ความคล่องตัวของ การถ่ายโอนความรู้จะพิจารณาจากแหล่งที่มาของความรู้ อันได้แก่ ความรู้และ ความชำนาญของวิทยากร และการประเมินผลของสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่าย

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นนำมาสู่การพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้



ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากกรอบแนวคิดผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องโครงสร้างเครือข่ายและการถ่ายโอนความรู้ของ Ray Reagan และ Bill McEvily และทำการปรับปรุงกรอบแนวคิดโดยองค์ประกอบโครงสร้างเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข ประกอบไปด้วย องค์ความรู้ ความแข็งแรงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย ความเชื่อมั่นทางสังคม และช่วงของเครือข่าย ส่งผลทางบวกต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้

### วิธีการดำเนินการวิจัย



ในการศึกษาวิจัยนี้มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย โดยทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยมาจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งพบว่าตัวแปรต้นมีค่าความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.906 และตัวแปรตามมีค่าความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.897 ซึ่งมีความน่าเชื่อถือได้มากกว่า 0.80 แสดงว่ามาตรวัดมีความเชื่อถือได้ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูล

และได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมและค้นคว้าจากเอกสาร (Document Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างเครือข่ายและความคล่องตัวของ การถ่ายโอนความรู้ของมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง



ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัย ดอนแก้วสร้างสุข อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และทำการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นสมาชิกเครือข่าย มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 675 คน ได้ขนาดของ กลุ่มตัวอย่าง 420 คน
2. จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 15 องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ดังตารางที่ 1
3. แบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 420 คน ออกเป็น 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งตามสัดส่วนของสมาชิกเครือข่าย เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม ซึ่งสามารถคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังต่อไปนี้

$$\frac{(420 \times 45)}{675} = 28$$

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 28 คน

ตารางที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนสมาชิก เครือข่าย มหาวิทยาลัย ดอนแก้วสร้างสุข	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
1. องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแหง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่	45	28
2. เทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า อ.จุน จ.พะเยา	45	28
3. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน	45	28
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่	45	28
5. องค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน	45	28
6. เทศบาลตำบลตันธง อ.เมือง จ.ลำพูน	45	28
7. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ตื่น อ.แม่ระมาด จ.ตาก	45	28
8. องค์การบริหารส่วนตำบลย่านยาว อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย	45	28
9. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาด อ.คลองขลุง จ.กำแพงเพชร	45	28
10. องค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม อ.คลองขลุง จ.กำแพงเพชร	45	28
11. เทศบาลตำบลหาดทะนง อ.เมือง จ.อุทัยธานี	45	28
12. องค์การบริหารส่วนตำบลนาฟู อ.เพ็ญ จ.อุดรธานี	45	28

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนสมาชิก เครือข่าย มหาวิทยาลัย ดอนแก้วสร้างสุข	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
13. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลอง อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์	45	28
14. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง อ.เมือง จ.มหาสารคาม	45	28
15. องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดใต้ อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา	45	28
<b>รวมทั้งสิ้น</b>	<b>675</b>	<b>420</b>

ที่มา: (มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ณ เดือนสิงหาคม 2558)

โดยทั้งนี้ จะทำการศึกษาจากสมาชิกเครือข่ายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมเครือข่ายทั้ง 15 แห่ง โดยแจกแบบสอบถามแห่งละ 28 ชุด รวมแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 420 ชุด

### สรุปผลการวิจัย



จากแบบสอบถามที่เก็บจากสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ซึ่งแจกแบบสอบถามทั้งหมด 420 ชุด ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับมาจำนวน 295 ชุด โดยนำมาพิสูจน์สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 องค์ความรู้ ความแข็งแรงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายความเชื่อมั่นทางสังคม และช่วงของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข

สมมติฐานที่ 2 ระดับความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขอยู่ในระดับสูง

ผลจากการวิจัยพบว่า การศึกษาครั้งนี้ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ องค์ความรู้ ความเชื่อมั่นทางสังคม และช่วงของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข แต่ทั้งนี้ปัจจัยความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายไม่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 โดยสามารถแสดงตารางเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

**ตารางที่ 2** แสดงสมการพยากรณ์ ความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ความรู้ ความเชื่อมั่นทางสังคม และช่วงของเครือข่ายที่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข

ตัวแปร	Coefficients		Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics
	B	Std. Error				
ค่าคงที่	2.691	2.031		1.325		
องค์ความรู้	0.885	0.119	0.368	7.408	0.000	0.414
ช่วงของเครือข่าย	0.797	0.142	0.282	5.631	0.000	0.407
ความเชื่อมั่นทางสังคม	0.779	0.141	0.281	5.515	0.000	0.393

ความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้ว = (0.885) ปัจจัยด้านองค์ความรู้ + (0.797) ปัจจัยด้านช่วง

**ของเครือข่าย +(0.779) ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นทางสังคม**

สำหรับปัจจัยความแข็งแรงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย ไม่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

และจากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 การศึกษาครั้งนี้ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ระดับความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขอยู่ในระดับสูง โดยสถิติ One Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

**ตารางที่ 3** การทดสอบระดับความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข โดยใช้สถิติ One Sample t-test

	Test Value = 42					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
ความคล่องตัว ของการถ่ายโอน ความรู้	27.498	294	.000	13.46102	12.4976	14.4244

## อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัย 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข คือ องค์กรความรู้ ความเชื่อมั่นทางสังคม และช่วงของเครือข่าย ซึ่งแต่ละปัจจัยมีอิทธิพลมากน้อยแตกต่างกัน และปัจจัยความแข็งแรงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายไม่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข

ในการศึกษาครั้งนี้ ปัจจัยด้านองค์กรความรู้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข องค์กรความรู้ภายในมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับประโยชน์ของการจัดการความรู้และประโยชน์เครือข่ายของพระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (2547) ที่มองว่าสมาชิกเครือข่ายสามารถนำความรู้ของมหาวิทยาลัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นของตนได้

ช่วงของเครือข่ายมีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขในลำดับถัดมา โดยช่วงของเครือข่ายคือจำนวนผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขสอดคล้องกับแนวคิดการกำกับดูแลเครือข่ายของ Larson (1992), Lowndes & Skelcher (1998) ซึ่งพบว่า มีการแลกเปลี่ยนระยะยาว การมีผลประโยชน์ร่วมกัน ความไว้วางใจกัน และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมถึงความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยตอนแก้วและภาคีเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัยตอนแก้ว

ความเชื่อมั่นทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุขรองลงมา ซึ่งจากองค์ประกอบทั้ง 5 ของความเชื่อมั่นทางสังคมของ Jensen's (1998) ได้แก่

1. การเป็นสมาชิกที่มีเป้าหมายและแรงบันดาลใจร่วมกัน
2. การเข้าร่วม
3. การมีส่วนร่วม
4. การรับรู้ และ
5. ความถูกต้องตามกฎหมาย พบว่า



สมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยดอนแก้วมีการดำเนินงานที่ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว แต่ความเชื่อมั่นทางสังคมภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยดอนแก้วยังไม่เหนียวแน่น เนื่องจากสมาชิกเครือข่ายให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมเครือข่ายน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะสมาชิกเครือข่ายถูกหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้เข้าร่วมกับเครือข่าย เป็นเพียงบทบาทภาระงานที่จำเป็นต้องเข้าร่วมเท่านั้น

ความแข็งแรงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายคือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ซึ่ง Peter V. Marsden and Karen E. Campbell (1984) มองว่า ความแข็งแรงของความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับการใช้เวลาในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความใกล้ชิด ความถี่ และระยะเวลาในการติดต่อระหว่างสมาชิก ซึ่งจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยดอนแก้วไม่แข็งแรง เนื่องจากสมาชิกไม่ได้มีความใกล้ชิดกัน เพราะสมาชิกเครือข่ายไม่ได้ใช้ระยะเวลาาร่วมกัน ซึ่งการพบปะของสมาชิกเครือข่ายนั้นมีระยะเวลาจำกัด ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาอันสั้น ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิสัมพันธ์จนเกิดความสนิทสนม สมาชิกเครือข่ายอาจมีความสัมพันธ์เพียงแค่นรู้จัก เพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนร่วมเครือข่ายในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

ในส่วนของความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้ ภายในมหาวิทยาลัยดอนแก้ว มีความคล่องตัวสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ Reagan (2003) ที่มองว่า ความคล่องตัวของการถ่ายโอนความรู้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอธิบายหรือการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญ แนวคิด ความรู้ของผู้ส่งในวิธีการที่สะดวกที่สุดให้แก่ผู้รับและพื้นฐานความรู้ของผู้รับ ทั้งนี้พบว่า วิทยากรของมหาวิทยาลัยดอนแก้วมีความรู้ความชำนาญในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยดอนแก้ว พร้อมทั้งมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ และเป็นผู้รับฟังที่เป็นกลางในการนำผลการประเมินการเรียนการสอนจากสมาชิกเครือข่ายมา

ปรับปรุงการทำงานของตนและมหาวิทซาลัทยดอนแก้วสร้างสุข ตลอดจน มีสมาธิคเรื่อข่ายมีความสามารถในการเรียนรู้อและสามารถนำความรู้ที่ได้รับ จากหลักสูตรมหาวิทซาลัทยไปปฏิบัติในท้องถิ่นของตน

## ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย



1. มหาวิทซาลัทยดอนแก้วควรเพิ่มระยะของหลักสูตร เพื่อให้สมาธิคเรื่อข่ายมีเวลาทำความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรให้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้สมาธิคได้ใช้ระยะเวลา ร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความสนิทสนมทั้งในระหว่างสมาธิคเรื่อข่ายกับสมาธิค คเรื่อข่าย และสมาธิคเรื่อข่ายกับวิทยากรคเรื่อข่าย เพื่อให้คเรื่อข่ายของ มหาวิทซาลัทยดอนแก้วสร้างสุขมีความเหนียวแน่นยิ่งขึ้น

2. มหาวิทซาลัทยดอนแก้วควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรของ มหาวิทซาลัทยดอนแก้วให้เป็นปัจจุบัน เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทาง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับประเทศและในระดับโลก

3. มหาวิทซาลัทยดอนแก้วควรมีจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ภาพกับภาคี คเรื่อข่ายอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ในพื้นที่ สถาบันการศึกษา ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมเป็น ตำบลคเรื่อข่ายเพื่อความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อการช่วยเหลือสนับสนุนการทำงาน ของแต่ละหน่วยงาน และเพื่อความยั่งยืนของคเรื่อข่ายมหาวิทซาลัทยดอนแก้ว

## ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป



1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาให้ครอบคลุม กล่าวคือ ตั้งแต่การถ่ายโอนความรู้ภายในหลักสูตรจนถึงผลลัพธ์สุดท้ายของการถ่ายโอนความรู้ ภายหลังจากหลักสูตรของมหาวิทยาลัยตอนแก้ว เพื่อให้ทราบถึงผลจากการถ่ายโอนความรู้ว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตอนแก้วหรือไม่

2. โครงสร้างเครือข่ายในการศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้ศึกษาเลือกใช้ ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปอาจสามารถใช้โครงสร้างเครือข่ายในประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเครือข่ายและการถ่ายโอนความรู้ของมหาวิทยาลัยตอนแก้วสร้างสุข



## รายการอ้างอิง

- ไทยโพสต์. (2557). ศึกษา 'วิชาชีวิต' ในรั้ว' มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข'. วันที่ค้นข้อมูล 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.ryt9.com/s/tpd/2009068>
- พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข. (2558ก). *จากทุนและศักยภาพสร้างตำบลอุดมปัญญา*. เชียงใหม่: องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว.
- มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข. (2558ข). *มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข หลักสูตรการบริหารจัดการสุขภาพชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักสนับสนุนสุขภาพชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). *เครือข่าย: นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว. (2558). *นวัตกรรมเครือข่าย "ร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่"*. เชียงใหม่: องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว.
- Dandy, J. & Pe-Pua,R.(2013). Research into the Current and Emerging Drivers for Social Cohesion,Social Division and Conflict in Multicultural Australia, *Settlement and Multicultural Affairs*, 6-8.
- Fritsch, M., Kauffeld-Monz, M. (2010). The impact of network structure on knowledge transfer: an application of social network analysis in the context of regional innovation networks. *The Annals of Regional Science*, 44(1), 22-36.

Kim, J. (2006). Network, Network Governance, and Networked Network. *International Review of Public Administration*, 11(1), 19-34.

Peter V. & Karen, E. (1984). Measuring Tie Strength. *Social Forces*, 63(2), 483-484.

Reagans R. & McEvily, B. (2003). Network Structure and Knowledge Transfer: The Effects of Cohesion and Range. *Administrative Science Quarterly*, 48(2), 240-267.

Szulanski, G. (1996). Exploring Internal Stickiness: Impediments to the Transfer of Best Practice Within the Firm. *Strategic Management Journal*, 17(S2), 27-43.

